

งูกะปะ งูขว้างหม้อน
Calloselasma rhodostoma (Boie, 1827)
Malayan pit viper

ตัวเต็มวัย : ซ้าย บนและล่าง
วัยอ่อน : ล่างขวา

งูกะปะ – *Calloselasma rhodostoma* (Boie, 1827)

ลักษณะ งูขนาดตัวปานกลาง (จากปลายปากถึงรูก้น 407-523 มิลลิเมตร และหางยาว 89-111 มิลลิเมตร) หัวใหญ่รูปสามเหลี่ยมและส่วนหัวกว้างกว่าลำคอบ้าง ส่วนปลายของหัวเข้ขึ้นทางด้านบนเล็กน้อย มีแองก์รับรู้คลื่นความร้อนอินฟราเรด (sensory pit) อยู่ทางด้านหน้าของตาลำตัวป้อมและค่อนข้างสั้น หางค่อนข้างเรียวและสั้น ผิวหนังลำตัวมีเกล็ดปกคลุม เกล็ดที่อยู่ทางส่วนหน้าของหัวเป็นแผ่นกว้าง แต่เกล็ดที่อยู่ทางส่วนท้ายของหัวมีขนาดเล็ก เกล็ดบนหลังและทางด้านบนของหางใหญ่กว่าทางส่วนท้ายของหัวเล็กน้อยและพื้นผิวเรียบ เกล็ดด้านท้องขยายกว้าง เกล็ดใต้หางเป็นแถวคู่ เกล็ดรอบลำตัวในตำแหน่งกึ่งกลางตัวจำนวน 21-23 เกล็ด เกล็ดท้องจำนวน 148-166 เกล็ด และเกล็ดใต้หางจำนวน 35-52 เกล็ด

ลำตัวมีหัวสีน้ำตาลดำ บนหลังสีน้ำตาลอมเทาหรือสีชมพูอมเทา ขอบด้านข้างของหัวมีแถบกว้างสีขาวพาดยาวจากส่วนปลายของหัวผ่านไปทางด้านบนของตาแล้ววกลงไปที่ยมขากรรไกร บนหลังมีปื้นรูปสามเหลี่ยมค่อนข้างใหญ่สีดำหรือสีน้ำตาลเข้มกระจายตลอดความยาวลำตัว ยอดของปื้นรูปสามเหลี่ยมของแต่ละด้านอยู่ตรงแนวกลางตัวของด้านหลังและเป็นตำแหน่งไม่ตรงกัน (อาจตรงกันเป็นบางคู่) บนหลังในแนวกลางตัวมีเส้นเล็กสีดำพาดยาวจนถึงโคนหางด้านท้องและใต้หางสีขาวและมีจุดสีเข้มกระจาย งูวัยอ่อนมีสีลำตัวเข้มกว่างูตัวเต็มวัย

การแพร่กระจาย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย ในประเทศไทยพบทุกภาคของประเทศ ในพื้นที่สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกกราชพบในป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง และป่าปลูก

พื้นที่อาศัย ตามพื้นล่างของป่าทั้งในที่เปิดโล่งและที่มีกลุ่มไม้กระจาย และมักออกมาชดอยู่ตามพื้นที่โล่งหลังจากฝนตก เช่น ข้างถนนลาดยาง หรือ ตามแนวกันไฟ

นิสัย ออกหากินเวลากลางคืนบนพื้นดิน กลางวันหลบซ่อนตัวอยู่ใต้ขอนไม้หรือบนกองใบไม้ตามพื้นล่างของป่า เนื่องจากมีสีลำตัวกลมกลืนกับสีของกองใบไม้แห้งจึงพบเห็นตัวได้ยาก มักขดลำตัวเป็นวงและเข้หัวขึ้นทางด้านบนอยู่ตามพื้นล่างของป่าหรือในที่เปิดโล่ง ตรวจสอบเหยื่อโดยใช้แองก์รับรู้คลื่นความร้อนอินฟราเรดจากตัวเหยื่อ เมื่อถูกรบกวนทั้งในเวลากลางวันและในเวลากลางคืนจะไม่ค่อยเลื้อยหลบหนีและไม่ขกัก เลื้อยช้าและมักอยู่นิ่งกับที่เป็นช่วงเวลาส่วนมาก แต่ถ้าอยู่ในที่โล่งและต้องการเลื้อยผ่านไปให้เร็วจะใช้การเหวี่ยงลำตัวเพื่อให้ลำตัวยกสูงขึ้นจากพื้นดินและพุ่งไปข้างหน้า (ชาวบ้านเรียก “งูขี้ว้างค้อน”)

สถานภาพ ไม่ได้เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 และไม่มีสถานภาพเพื่อการอนุรักษ์ตามเกณฑ์ของ Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (2005) และตามเกณฑ์ของ IUCN (2008) ในพื้นที่สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกกราชพบได้บ่อยครั้ง